

Sygn. akt III U 651/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2023 r.

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – SSO Wojciech Paluch

Protokolant: st. sekr. sądowy Dorota Lichocka

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2023 r. w Tarnobrzegu

na rozprawie

sprawy J. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnym charakterze

na skutek odwołania J. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 7 września 2022 r. znak: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy J. B. prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnym charakterze i zobowiązuje organ rentowy do uwzględnienia tej rekompensaty przy ustalaniu kapitału początkowego oraz przy ustalaniu wysokości emerytury wnioskodawcy począwszy od dnia 24 sierpnia 2022 r.

Sygn. akt III U 651/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 07.09.2022r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., po rozpoznaniu wniosku J. B. z dnia 29.08.2022r., odmówił wnioskodawcy prawa do rekompensaty. ZUS uzasadniał, że wnioskodawca nie przedłożył żadnego świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył J. B.. Wskazał, że od 01.09.1993r. do 26.08.2022r. pracował w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku Komendanta Hufca Pracy, wykonując pracę dydaktyczno-wychowawczą przynajmniej w połowie wymiaru obowiązującego czasu pracy (do końca 2008r. przepracował zatem ponad 15 lat na tym stanowisku).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz o zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Podnosił, że wnioskodawca nie otrzymał świadectwa o wykonywaniu pracy w szczególnym charakterze po zakończeniu zatrudnienia w (...) w 2022r.

Argumentował, że wnioskodawca nie wykazał, że posiada staż zatrudnienia w szczególnym charakterze wynikający z zatrudnienia ściśle „nauczycielskiego” (art. 1 ust. 1 w zw. z art. 3 pkt 1 i 2 oraz art. 9 Karty Nauczyciela) oraz zatrudnienia w (...) na warunkach określonych w art. 1 ust. 2 pkt 5 Karty Nauczyciela.

Na rozprawie w dniu 09.05.2023r. wnioskodawca sprecyzował żądanie zawarte w odwołaniu w ten sposób, że wnosił o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach i uwzględnienie wysokości tej rekompensaty przy ustalaniu kapitału początkowego i przy ustalaniu wysokości emerytury począwszy od dnia 24.08.2022 r.

Sąd Okręgowy – Sad Pracy i (...)

ustalił i zważył, co następuje:

Wnioskodawca J. B., urodzony (...), w dniu 25.07.2022r. wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o emeryturę wraz z rekompensatą. W załączonym do wniosku zaświadczeniu (...) Wojewódzkiej Komendy Ochotniczych Hufców Pracy w R. z dnia 18.07.2022r. (k. 9) stwierdzono, że J. B. jest zatrudniony u powyższego pracodawcy od 01.09.1993r. do nadal w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku Komendanta Hufca Pracy i wykonuje pracę dydaktyczno-wychowawczą co najmniej w połowie obowiązującego go czasu pracy. Decyzją z dnia 02.08.2022r. organ rentowy z urzędu ponownie ustalił wartość kapitału początkowego na dzień 01.01.1999r., przyjmując 20 lat, 11 miesięcy i 21 dni okresów składkowych oraz 2 miesiące okresów nieskładkowych. Decyzją z dnia 26.08.2022r. organ rentowy przyznał odwołującemu emeryturę powszechną od 24.08.2022r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. W dniu 29.08.2022r. wnioskodawca złożył do ZUS wniosek o wypłatę emerytury wraz z rekompensatą. Zaskarżoną decyzją organ rentowy prawa do wnioskowanego świadczenia.

Na podstawie przeprowadzonych w sprawie dowodów Sąd ustalił, że w 1977r. wnioskodawca ukończył Technikum M.-Elektryczne uzyskując tytuł technika elektryka o specjalności maszyny i aparaty elektryczne, następnie w maju 1989r. ukończył kurs pedagogiczny dla kadry dowódczo-wychowawczej w (...), organizowany przez Oddział (...) w L.. W czerwcu 2005r. odwołujący ukończył wyższe studia zawodowe na kierunku pedagogika, uzyskując tytuł licencjata w zakresie pedagogiki ogólnej (dokumenty załączone do pisma Wojewódzkiego Komendanta (...) z dnia 01.12.2022r., k. 19 akt sprawy). Odwołujący był zatrudniony w (...) Wojewódzkiej Komendzie Ochotniczych Hufców Pracy w R. na stanowisku Komendanta Hufca Pracy w okresie od 01.09.1993r. do 26.08.2022r. w pełnym wymiarze czasu pracy (świadczenie pracy z dnia 26.08.2022r., akta rentowe). Do obowiązków wnioskodawcy na powyższym stanowisku należało m.in.: współpraca z Dyrekcją Szkoły oraz gronem pedagogicznym w zakresie realizacji programu nauczania i branie czynnego udziału w posiedzeniach Rady Pedagogicznej, opracowywanie planów dydaktyczno-wychowawczych i organizowanie pracy wychowawczej, prowadzenie grupy wychowawczej oraz dokumentacji pedagogicznej w zakresie realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, sprawowanie opieki nad uczestnikami (...) oraz stwarzanie warunków dla ich harmonijnego rozwoju psychofizycznego (zakres obowiązków, k. 6, 16, 76 akt osobowych).

Od początku września 1993r. -w oparciu o kwalifikacje pedagogiczne uzyskane w 1989r.- wnioskodawca wykonywał pracę wychowawczą z młodzieżą (oświadczenie, k. 3 cz. B akt osobowych), prowadził zajęcia wychowawcze bezpośrednio z młodzieżą. Wnioskodawca świadczył pracę w wymiarze 8 godzin dziennie, 40 godzin w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy (okresowo w wymiarze przekraczającym obowiązujący go wymiar czasu pracy). W danym roku do (...) uczęszczało około 100 wychowanków (przez okres pracy na stanowisku Komendanta Hufca (...) wnioskodawca wypromował około 1400 wychowanków). Zdecydowaną większość uczniów (...) stanowiła młodzież zaniechana wychowawczo, często wywodząca się z rodzin zagrożonych demoralizacją. Praca wnioskodawcy była realizowana na trzech płaszczyznach: w zakresie działalności edukacyjnej, działalności opiekuńczo-wychowawczej oraz kształtowania umiejętności i promocji zatrudnienia - w ramach prowadzonych przez kadrę hufca zajęć wychowawczych, programów edukacyjno-profilaktycznych, inicjatyw na rzecz współpracy ze środowiskiem lokalnym, wycieczek i imprez sportowo-turystycznych oraz kulturalno-oświatowych, działalności funkcjonujących przy hufcu kółek zainteresowań. Prace administracyjno-biurowe (prowadzenie dokumentacji hufcowej, sporządzanie wymaganej sprawozdawczości, opracowywanie planów pracy) zajmowało niewielką część dnia pracy, w pozostałych godzinach

wykonywał czynności opiekuńczo-wychowawcze (pismo (...) Wojewódzkiej Komendy Ochotniczych Hufców Pracy w R., k. 37-38v. akt sprawy).

Wnioskodawca był odpowiedzialny za proces adaptacyjny nowych uczniów placówki: w trakcie rozmowy wstępnej ustalał ewentualne braki w wiedzy ogólnej oraz poziom umiejętności praktycznych ucznia, zapoznawał ucznia z kadrą pedagogiczną i zasadami obowiązującymi w (...) (z warunkami uczestniczenia w zajęciach), „wdrażał” ucznia w program praktyk, razem z uczniem udawał się do zakładu pracy i uczestniczył przy zawieraniu umowy o pracę, przeprowadzał rozmowy wychowawcze z uczniami (również z udziałem rodziców wychowanka i kuratorów sądowych). Odwołujący na bieżąco uczestniczył w rozwiązywaniu problemów z wychowankami przydzielonymi do grup podległych mu wychowawców, sprawował nadzór nad zajęciami prowadzonymi przez podległych mu wychowawców (wykaz hospitacji w dziennikach zajęć wychowawczych przedstawionych przy piśmie). K. w danym miesiącu osobiście udzielał wsparcia poszczególnym uczniom udostępniając im materiały edukacyjne i pracując z nimi, aby uzyskali promocję na następny rok. Ponadto, odwołujący osobiście prowadził własną grupę wychowawczą. Powyższe czynności wnioskodawca wykonywał do zakończenia zatrudnienia w (...) Wojewódzkiej Komendy Ochotniczych Hufców Pracy w R..

W piśmie z dnia 11.04.2023r. (k. 70-70v.) (...) Kurator Oświaty przytoczyła treść § 1 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 08.05.1989r. i wyjaśniła, że treść świadectwa ukończenia przez wnioskodawcę doskonalenia zawodowego nauczycieli sugeruje, iż mogła to być forma uzyskiwania przygotowania pedagogicznego wymieniona pod literą „e”, tj. inna forma przygotowania do pracy w zawodzie nauczyciela, organizowana w systemie dokształcania i doskonalenia zawodowego nauczycieli i nauczycieli akademickich. W ocenie (...) Kurator Oświaty, nie budzi wątpliwości, że wskazane w treści pisma z dnia 20.01.2023r. (k. 37-38v. akt sprawy) czynności (w szczególności wymienione w punktach 1-3, w części zaczynającej się od słów „Praca dydaktyczno-wychowawcza...”), jeżeli były realizowane bezpośrednio z młodzieżą, stanowiły zajęcia wychowawcze.

/ **Dowód:** dowody z dokumentów zalegające w aktach rentowych, aktach osobowych, aktach sprawy oraz dziennikach zajęć wychowawczych z lat 1998/1999 i 1999/2000 dot. wnioskodawcy, zeznania wnioskodawcy złożone w trybie art. 299 w zw. z art. 304 k.p.c. /

Sąd zważył, że zgodnie z przepisem art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. 2023r. 164 t.j.) rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej. Wspomniana wyżej ustawa wprowadziła rekompensaty dla osób, które pracowały przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, lecz nie nabyły prawa do wcześniejszej emerytury lub emerytury pomostowej. Rekompensata stanowi dodatek do kapitału początkowego i powiększa podstawę obliczenia emerytury.

Stosownie do treści przepisu art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszący co najmniej 15 lat, rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W myśl art. 32. ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2022r. poz. 504 t.j.) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze uważa się nauczycieli, wychowawców lub innych pracowników pedagogicznych wykonujących pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (ust. 3 pkt 5 powołanej regulacji).

W myśl § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr. 8, poz. 43 ze zm.)

nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny wykonujący pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 pkt 1-7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 1982 r. Nr 3, poz. 19, Nr 25, poz. 287, Nr 31, poz. 214 i z 1983 r. Nr 5, poz. 33), określoną w tej ustawie jako praca zaliczona do I kategorii zatrudnienia, nabywa prawo do emerytury na zasadach określonych w § 4 i jest uważany za wykonującego pracę w szczególnym charakterze.

W myśl art. 1 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 26.01.1982r. Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2023r. poz. 984 t.j.), ustawie podlegają również, w zakresie określonym ustawą,

pracownicy zatrudnieni w Ochotniczych Hufcach Pracy na stanowiskach wychowawców, pedagogów oraz na stanowiskach kierowniczych, posiadający kwalifikacje, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1, wykonujący pracę dydaktyczną i wychowawczą co najmniej w połowie obowiązującego ich czasu pracy.

Stosownie do art. 9 ust. 1 pkt 1 powołanej wyżej Karty Nauczyciela, stanowisko nauczyciela może zajmować osoba, która posiada wyższe wykształcenie z odpowiednim przygotowaniem pedagogicznym lub ukończyła zakład kształcenia nauczycieli i podejmuje pracę na stanowisku, do którego są to wystarczające kwalifikacje.

Zgodnie z § 1 ust. 2 pkt 2e Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 08.05.1989 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli nie mających wyższego wykształcenia (Dz. U. Nr 34, poz. 189 z późn. zm.), przez przygotowanie pedagogiczne rozumie się ukończenie studiów wyższych na innych kierunkach i specjalnościach oraz jednej z niżej wymienionych form przygotowania pedagogicznego - inna forma przygotowania do pracy w zawodzie nauczyciela, organizowana w systemie doksztalcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli i nauczycieli akademickich.

Odwołanie J. B. zasługiwało na uwzględnienie.

Spór w sprawie dotyczył ustalenia, czy wnioskodawca spełnia warunek legitymowania się okresem pracy w szczególnych charakterze w wymaganym wymiarze co najmniej 15 lat.

Sąd uznał za wiarygodne dowody przeprowadzone w niniejszej sprawie w postaci dokumentów zawartych w aktach organu rentowego, aktach osobowych oraz aktach sprawy, w tym w dziennikach zajęć wychowawczych z lat 1998/1999 i 1999/2000 dotyczących wnioskodawcy. Dokumenty zostały wydane przez uprawnione podmioty, ich treść nie była kwestionowana przez strony postępowania. Przymiotem wiarygodności Sąd obdarzył również zeznania wnioskodawcy złożone w trybie art. 299 w zw. z art. 304 k.p.c. Zeznania odwołującego były spójne z pozostałym materiałem dowodowym w postaci dokumentów, zeznania te nie pozostawały w sprzeczności z zasadami doświadczenia życiowego.

Sąd zważył, że w spornym okresie zatrudnienia w (...) Wojewódzkiej Komendzie Ochotniczych Hufców Pracy w R. na stanowisku Komendanta Hufca Pracy w okresie od 01.09.1993r. do 31.12.2008r. wnioskodawca – stale i w pełnym wymiarze czasu – wykonywał prace w szczególnym charakterze w myśl § 15 Rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr. 8, poz. 43 ze zm.). Praca wykonywana przez wnioskodawcę we wskazanym okresie miała charakter wychowawczy, była wykonywana bezpośrednio z młodzieżą uczęszczającą do (...) odwołujący osobiście prowadził własną grupę wychowawczą, współpracował z Dyrekcją Szkoły oraz gronem pedagogicznym w zakresie realizacji programu nauczania, sprawował opiekę nad uczniami (...) i przeprowadzał z nimi rozmowy wychowawcze, udzielał wsparcia poszczególnym uczniom udostępniając im materiały edukacyjne i pracując z nimi, aby uzyskali promocję na następny rok. Nie ulega wątpliwości Sądowi, że powyższe czynności odwołujący wykonywał w wymiarze przekraczającym połowę obowiązującego go czasu pracy, który wynosił 8 godzin dziennie w przeciętnie 40-godzinnym tygodniu pracy.

Za powyższą kwalifikacją przemawia fakt, że wnioskodawca w maju 1989r. ukończył kurs pedagogiczny dla kadry dowódczo-wychowawczej w (...), organizowany przez Oddział (...) w L.. Zdaniem Sądu, ukończenie przedmiotowego kursu stanowiło inną formę przygotowania do pracy w zawodzie nauczyciela wymienioną w § 1 ust. 2 pkt 2e powołanego wyżej Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 08.05.1989r. Uzyskane wówczas kwalifikacje

były, w ocenie Sądu, wystarczające do podjęcia pracy na stanowisku Komendanta Hufca Pracy (art. 9 ust. 1 pkt 1 Karty Nauczyciela). W konsekwencji należało stwierdzić, że odwołujący posiadał odpowiednie przygotowanie pedagogiczne do podlegania ustawie Karta Nauczyciela, w oparciu o art. 1 ust. 2 pkt 5 tej ustawy. Powyższe stwierdzenie jest spójne z oceną (...) Kurator Oświaty, która w piśmie z dnia 11.04.2023r. (k. 70-70v.) stwierdziła, iż treść świadectwa ukończenia przez wnioskodawcę doskonalenia zawodowego nauczycieli sugeruje, iż mogła to być forma uzyskiwania przygotowania pedagogicznego wymieniona pod literą „e”. (...) Kurator Oświaty stwierdziła ponadto, że wskazane w treści pisma z dnia 20.01.2023r. (k. 37-38v. akt sprawy) czynności (w szczególności wymienione w punktach 1-3, w części zaczynającej się od słów „Praca dydaktyczno-wychowawcza...”), jeżeli były realizowane bezpośrednio z młodzieżą, stanowiły zajęcia wychowawcze. Organ rentowy nie odniósł się do powyższego pisma, którego kopię otrzymał w dniu 24.04.2023r. ((...), k. 81).

Uwzględniony w niniejszym postępowaniu okres zatrudnienia wnioskodawcy stanowi ponad wymagane 15 lat.

Dla oceny spełnienia przez wnioskodawcę wszystkich przesłanek nabycia prawa do rekompensaty istotnym jest, czy wnioskodawca – zanim otrzymał prawo do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym – wcześniej nabył prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Bezsporne w sprawie pozostawało, że wnioskodawca na dzień 01.01.1999r. nie spełniał warunku posiadania okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze co najmniej 25 lat, nie nabył prawa do emerytury wcześniejszej bądź emerytury pomostowej.

Z uwagi na powyższe Sąd na podstawie przepisu art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy J. B. prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnym charakterze i zobowiązał organ rentowy do uwzględnienia tej rekompensaty przy ustalaniu kapitału początkowego oraz przy ustalaniu wysokości emerytury wnioskodawcy począwszy od dnia 24.08.2022r. (od daty pierwotnego wniosku o przyznanie emerytury wraz z rekompensatą i ukończenia przez odwołującego wieku 65 lat).